

Etusivu>Hae oikeusalan ammattilaisia>Oikeudelliset ammatit

Soorten juridische beroepen

Belgia

Op deze pagina vindt u een overzicht van de verschillende juridische beroepen in België.

[Juridische beroepen – inleiding](#)

[Openbare aanklagers](#)

[Rechters](#)

[Advocaten](#)

[Notarissen](#)

[Andere juridische beroepen](#)

[Organisaties die gratis juridisch advies verlenen](#)

[Juridische gegevensbanken](#)

Juridische beroepen – inleiding

In dit onderdeel vindt u informatie over juridische beroepen, zoals:

openbare aanklagers,

rechters,

advocaten,

notarissen en

gerechtsdeurwaarders.

Openbare aanklagers

Organisatie

Het **openbaar ministerie** wordt gevormd door de magistraten die verbonden zijn aan **een parket** of aan **een auditoraat** en die in die functie hun ambtsverplichtingen vervullen in het rechtsgebied van het hof of van de rechtbank waarbij zij zijn aangesteld.

Op het niveau van het gerechtelijk arrondissement treden de procureur des Konings en zijn eerste substituten op als openbaar ministerie bij de rechtbank van eerste aanleg, inzonderheid voor de jeugdrechtbank die een afdeling is van de rechtbank van eerste aanleg. Zij treden ook op voor de politierechtbank of -rechtbanken en de rechtbank van koophandel van hun rechtsgebied.

In de arbeidsrechtbanken oefent de arbeidsauditeur deze functie uit. Hij wordt bijgestaan door substituten en eventueel door eerste substituten. Zij treden in die hoedanigheid ook op voor de correctionele rechtbank die een afdeling is van de rechtbank van eerste aanleg en voor de politierechtbank -of rechtbanken in de strafzaken waarvoor zij bevoegd zijn.

Bij ieder hof van beroep en arbeidshof wordt het openbaar ministerie waargenomen door de procureur-generaal, die de leiding en het toezicht heeft over de magistraten van het parket-generaal en van het arbeidsauditoraat-generaal. Voor het parket-generaal wordt de procureur-generaal bijgestaan door een eerste advocaat-generaal, advocaten-generaal en substituten-procureur-generaal. Voor het arbeidsauditoraat-generaal zijn dit een eerste advocaat-generaal, advocaten-generaal en substituten-generaal.

Bij het Hof van Cassatie wordt het ambt van openbaar ministerie waargenomen door **de procureur-generaal bij dit hof**, hierin bijgestaan door een eerste advocaat-generaal en advocaten-generaal. Ondanks de gelijkheid van terminologie ligt de functie van openbaar ministerie hier helemaal anders. Het Hof van Cassatie oordeelt immers niet over de grond van de zaak, maar kijkt de wettigheid en de regelmatigheid van de gevoerde rechtspleging na.

Het openbaar ministerie is **onafhankelijk** in de individuele opsporing en vervolging onverminderd het recht van de bevoegde minister om de vervolging te bevelen en om de bindende richtlijnen van het strafrechtelijk beleid, inclusief die van het opsporings- en vervolgingsbeleid, vast te leggen.

Rol en taken

Het openbaar ministerie is met een reeks taken en opdrachten belast. Deze taken en opdrachten situeren zich zowel in de **behandeling en de opvolging van strafzaken** als van **burgerlijke zaken**.

In strafzaken waken de magistraten van het openbaar ministerie (in het belang van de samenleving) over het normaal verloop en de regeling van de strafprocedure. Zij doen dit zowel op het niveau van de behandeling van de zaak ten gronde als in de loop van de daaraan voorafgaande procedure van het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek (voor de onderzoeksgerechten : raadkamer en kamer van inbeschuldigingstelling). Ter terechtzitting vorderen zij de toepassing van de strafwet; zij zien er tevens op toe dat de nodige maatregelen worden genomen voor de passende uitvoering van de uitgesproken straffen. **Bij het hof van assisen** wordt het openbaar ministerie uitgeoefend door de procureur-generaal bij het hof van beroep, die hiertoe evenwel ook een lid van een parket opdracht kan geven.

In burgerlijke zaken treedt het openbaar ministerie ambtshalve op in de gevallen die de wet bepaalt en telkens als de openbare orde zijn tussenkomst vergt. In deze zaken geeft het openbaar ministerie een (schriftelijk of mondeling) advies m.b.t. het geding. In die zaken geeft het openbaar ministerie een advies (schriftelijk of mondeling) over de zaak. Zaken met betrekking tot specifieke aangelegenheden die in artikel 764, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek zijn opgesomd, moeten verplicht voor advies aan het openbaar ministerie worden meegedeeld. Het kan tevens voor advies mededeling krijgen van alle andere zaken en erin zitting houden wanneer het zulks dienstig acht; de rechtbank of het hof kan de mededeling ook ambtshalve bevelen (art. 764, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek).

Naast deze eigenlijke hoofdtaken staat het openbaar ministerie, binnen zijn rechtsgebied, ook in voor de gepaste **opvolging en tenuitvoerlegging van de beslissingen en de richtlijnen m.b.t het strafrechtelijk beleid**.

De richtlijnen van het strafrechtelijk beleid worden door de minister van justitie vastgelegd, na raadpleging van het college van procureurs-generaal (gevormd door de vijf procureurs-generaal bij de hoven van beroep).

Dit college staat onder het gezag van de minister van justitie en neemt beslissingen met het oog op een zo samenhangend mogelijke uitwerking en coördinatie van het beleid en een goed algemeen functioneren van het openbaar ministerie.

De bevoegdheid van het college strekt zich uit over het gehele grondgebied van het Rijk, en zijn beslissingen hebben bindende kracht voor de procureurs-generaal bij de hoven van beroep en voor alle leden van het openbaar ministerie die onder hun toezicht en leiding staan.

U kan meer informatie vinden op de [website van de openbaar ministerie](#).

Rechters

Organisatie

De Belgische rechtsstaat berust op het principe van scheiding der machten: de wetgevende, de uitvoerende en de rechterlijke macht. De rechterlijke macht is onafhankelijk.

Er is een onderscheid tussen de zittende magistratuur (de rechters in rechtbanken en raadsheren in de hoven) en de staande magistratuur (het openbaar ministerie of parket – zie hierboven).

De rechterlijke macht (zetel) doet uitspraak over geschillen en wordt uitgeoefend door hoven en rechtbanken. Ze controleert ook de wettelijkheid van de daden van de uitvoerende macht.

In het algemeen worden magistraten die in de rechtbanken zetelen, "rechters" genoemd, terwijl de magistraten die in de hoven zetelen, "raadsheren" worden genoemd.

De rechters van de zittende magistratuur hebben als taak de wet toe te passen op de situatie of de betwisting die hun wordt voorgelegd in burgerlijke zaken en op personen die een strafbaar feit hebben gepleegd.

In bepaalde rechtbanken zetelen beroepsrechters naast lekenrechters. In de volgende rechtbanken zetelen lekenrechters:

rechtbank van koophandel: beroepsrechters en consulaire rechters (lekenrechters).

arbeidsrechtbank: beroepsrechters en sociale rechters (lekenrechters).

strafuitvoeringsrechtbank: beroepsrechters en assessoren in strafuitvoeringszaken.

Het Openbaar Ministerie vervult binnen de gerechtelijke orde een eigen maatschappelijke opdracht die naast de strafrechtshandhaving ook opdrachten omvat van burgerlijke aard, onder meer in zaken van sociaal recht, in het jeugdrecht en in handelszaken.

Beheer en ondersteuning :

Het College van de hoven en rechtbanken

De hoven en rechtbanken maken deel uit van de rechterlijke macht. Binnen het kader van een democratische rechtsstaat en de door de wetgever bepaalde bevoegdheden dragen de hoven en rechtbanken bij tot het oplossen of voorkomen van geschillen. Daartoe nemen ze beslissingen op een onafhankelijke, onpartijdige en professionele manier, met respect voor de rechtsregels en door de beschikbare middelen zo in te zetten, dat de best mogelijke kwaliteit wordt bereikt. Het College helpt de hoven en rechtbanken bij het verwezenlijken van hun kerntaak:

door op een transparante, professionele en onderbouwde wijze te ijveren voor de nodige middelen en voor de optimale inzet van die middelen;

door als een spreekbuis op te treden van het management van de hoven en rechtbanken naar externe actoren toe

door het management van de hoven en rechtbanken te ondersteunen

College van het Openbaar ministerie

Het College van het openbaar ministerie bestaat naast de vijf procureurs-generaal uit de federale procureur, drie leden van de Raad van procureurs des Konings en één lid van de Raad van arbeidsauditeurs. Samen buigen zij zich over alle aangelegenheden die het goed beheer van het openbaar ministerie aanbelangen.

Op de eerste plaats biedt het College van het openbaar ministerie beheersmatige ondersteuning bij de uitvoering van het strafrechtelijk beleid zoals bepaald door het College van procureurs-generaal. Ten tweede streeft het de integrale kwaliteit na binnen het openbaar ministerie, onder meer op het vlak van communicatie, kennisbeheer, informatica, werklasmeting, werkprocessen, statistiek en strategisch personeelsbeleid. Tot slot staat het de gerechtelijke entiteiten – dit zijn de parketten- en auditoraten-generaal, de parketten van de procureurs des Konings, de arbeidsauditoraten en het federaal parket – bij op het vlak van beheer.

Voor de uitvoering van deze opdrachten neemt het College van het openbaar ministerie alle noodzakelijke maatregelen en kan het aanbevelingen formuleren en dwingende richtlijnen uitvaardigen.

Het College van het openbaar ministerie vergadert wekelijks. Geregeld vinden ook overlegvergaderingen plaats met de minister van Justitie.

Advies

De adviesraad magistratuur

De Adviesraad heeft als opdracht hetzij op eigen initiatief, hetzij op verzoek van de minister van Justitie of van de Wetgevende Kamers adviezen te geven en met hen overleg te plegen over al hetgeen betrekking heeft op het statuut, de rechten en de werkomstandigheden van de rechters en de ambtenaren van het openbaar ministerie.

De adviesraad is samengesteld uit 44 verkozen leden die een Nederlandstalig en een Franstalig college vormen van elk 22 magistraten. De raad is zo samengesteld dat de verschillende geledingen van de magistratuur vertegenwoordigd zijn. Elk college telt vier leden van de hoven, zes leden van het Openbaar Ministerie, acht leden van de rechtbanken (van eerste aanleg, arbeid en koophandel) en vier magistraten uit de vrede- of politiegerechten. De wet eist ook een redelijke verdeling tussen mannen en vrouwen.

Autonome en federale organen van Justitie

De Hoge raad voor de Justitie

Toezicht en advies

De HRJ staat buiten het parlement, buiten de regering én buiten de rechterlijke orde.

De Hoge Raad voor de Justitie helpt de Belgische justitie beter te functioneren, door een beslissende rol te spelen in de selectie en benoeming van magistraten, door externe controle via audits, bijzondere onderzoeken en klachtenbehandeling en door adviezen uit te brengen.

De Hoge Raad voor de Justitie telt 44 leden die een mandaat van vier jaar uitoefenen.

Het Instituut voor de gerechtelijke opleiding

Opleiding

Het I.G.O. is het onafhankelijk federaal orgaan dat verantwoordelijk is voor het ontwerpen en uitvoeren van het integraal ontwikkelings- en opleidingsbeleid voor de magistraten en de personeelsleden van de rechterlijke orde teneinde bij te dragen tot een kwaliteitsjustitie.

Advocaten

Rol en taken

De advocaat is een professional van het recht en van justitie. Hij is onderworpen aan deontologische regels die zijn **volledige onafhankelijkheid** verzekeren. Hij is ook gehouden door het beroepsgeheim.

De advocaat is opgeleid om op te treden in verschillende rechtsmateries die zich vaak vermengen (vennootschapsrecht, administratief recht, stedenbouwwet, fiscaal recht, familierecht, ...) Gedurende zijn carrière kan de advocaat zich specialiseren in één of meerdere van deze domeinen waarin hij een bijzondere expertise heeft verworven.

Het is de rol van de advocaat zijn cliënt bij te staan, niet enkel voor de rechtbanken, maar in alle situaties waar deze nood zou kunnen hebben aan juridische ondersteuning, aan een woordvoerder, een redacteur of zelfs aan morele steun.

In het algemeen is zijn missie dus drievoudig:

De advocaat **adviseert**

De advocaat **bemiddelt**

De advocaat **verdedigt**

De advocaat kan pleiten en zijn cliënten vertegenwoordigen voor alle rechtbanken van het Koninkrijk (politierechtbank, vrederecht, rechtbank van eerste aanleg, rechtbank van koophandel, arbeidsrechtbank, hof van beroep, arbeidshof, hof van assisen, raad van state) alsook in de andere lidstaten van de Europese Unie.

Hij staat u eveneens bij in arbitrage- of bemiddelingsprocedures, in het kader van alle wijzen van alternatieve geschillenbeslechting of in het kader van eender welke overeenkomst of vergadering.

De advocaat komt niet enkel tussen in het kader van geschillen. Door het advies dat hij geeft of de overeenkomsten die hij opstelt of aanpast kan hij vaak procedures vermijden.

Hij kan u ook bijstaan indien u een onroerend goed wenst te huren of te kopen, een vennootschap wilt oprichten, uw schulden niet meer aankan, een contract sluit met uw nieuwe werkgever, het slachtoffer bent geweest van een ongeval of een agressie, opgeroepen werd voor een rechtbank, gaat scheiden, ...

Een advocaat voor iedereen

Voor die personen die onvermogen zijn voorziet de wet in juridische bijstand (voormalige pro deo) en in rechtsbijstand:

De **juridische bijstand** voorziet in gehele of gedeeltelijke kosteloze bijstand van een advocaat. Zij wordt georganiseerd op twee niveaus:

Eerstelijnsbijstand is voor iedereen toegankelijk zonder voorwaarde van inkomen. Het betreft een permanentie waarbij advocaten ter beschikking staan voor korte consultaties: een eerste oriënterend juridisch advies, een verzoek om inlichtingen, ...

De Commissies voor Juridische Bijstand staan in voor de eerstelijnsbijstand.

De **tweedelijnsbijstand** is toegankelijk voor die personen die aan bepaalde financiële voorwaarden voldoen of die zich in bepaalde situaties bevinden. Deze bijstand, geheel of gedeeltelijk kosteloos afhankelijk van de situatie, staat de aanstelling van een advocaat toe om u bij te staan in het kader van een gerechtelijke of administratieve procedure, om u op een meer diepgaande manier te adviseren, of zelfs in het kader van een bemiddeling.

De Bureaus voor Juridische Bijstand zijn verantwoordelijk voor de tweedelijnsbijstand.

De **rechtsbijstand** geeft toegang tot gehele of gedeeltelijke procedurekosten (griffierechten, registratierechten, kosten van de gerechtsdeurwaarder, notaris, expert, ...). Om hiervoor in aanmerking te komen dient de cliënt, zelf of door de tussenkomst van zijn advocaat, een aanvraag in te dienen bij het Bureau voor Juridische Bijstand.

Verantwoordelijke instanties

Alle advocaten zijn lid van een balie. Momenteel zijn er 25 balies in België.

De Orde van Vlaamse Balies (OVb) is de organisatie die alle Nederlandstalige balies van het land verenigt (13 balies).

De Ordre des Barreaux francophones et germanophone (AVOCATS.BE) is de organisatie die alle Franstalige en de Duitstalige balie verenigt (11 Franstalige balies en 1 Duitstalige balie).

Meer informatie over het beroep van advocaat vindt u op de volgende websites:

[Orde van Franstalige en Duitstalige Balies](#)

[Orde van Vlaamse Balies](#)

De toegang tot deze gegevensbank is **gratis**.

Notarissen

Notarissen zijn **openbare ambtenaren**, benoemd door de Koning, die onder meer als opdracht hebben om authenticiteit te verlenen aan de door hen verleden akten. Bepaalde akten vereisen krachtens de wet immers de tussenkomst van een notaris om een overeenkomst tussen de partijen op te maken (**authentieke akten**). Zo dient bijvoorbeeld beroep te worden gedaan op een notaris bij de verkoop van een onroerend goed. Naast de tussenkomst voor de opmaak van een authentieke akte kan eveneens beroep worden gedaan op een notaris voor de afwikkeling van een erfenis, het opstellen van een onderhandse akte, het verkrijgen van een advies,...

Notarissen komen voornamelijk in drie belangrijke domeinen tussen:

het vastgoedrecht (verkoop van een onroerend goed, lening,...),

het familierecht (huwelijkscontract, erfopvolging, echtscheidingen, ...) en

het vennootschapsrecht (oprichting van vennootschappen,...).

Er bestaat een **Nationale Kamer van Notarissen**. Haar belangrijkste **opdrachten** zijn:

De Belgische notarissen vertegenwoordigen bij de overheid en andere instellingen, binnen de perken van haar bevoegdheden,

Deontologische regels opstellen,

De kamers van notarissen nuttige aanbevelingen doen in verband met tucht.

Er bestaan op provinciaal vlak eveneens kamers van Notarissen, die zijn tuchtrechtelijke beroepsorganen met als voornaamste taken het toezicht houden op de naleving van de deontologische regels en de beslechting van professionele geschillen (bijvoorbeeld de klachtenbehandeling). Wat de klachtenbehandeling betreft werd tevens een **nationale ombudsdienst voor het notariaat** opgericht.

Tenslotte zijn de notarissen ook verenigd in de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat (<https://www.fednot.be/>). Fednot is de beroepsvereniging van het notariaat die de notariatskantoren ondersteunt inzake juridische adviezen, het beheer van het kantoor, IT-oplossingen, opleidingen en informatie voor het grote publiek. Zij vormt een netwerk van 1.150 kantoren dat 1.550 notarissen en 8.000 medewerkers telt.

U vindt meer informatie via [de website van de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat](#).

Andere juridische beroepen

Gerechtsdeurwaarder

De gerechtsdeurwaarder is een **openbaar en ministerieel ambtenaar** die zijn functie uitoefent **onder het statuut van een vrij beroep**. Hij heeft dus een dubbele professionele identiteit: hij is openbaar ambtenaar én hij oefent zijn beroep uit **als zelfstandige**.

Omdat de overheid aan hem een deel van haar openbare macht heeft overgedragen, is de gerechtsdeurwaarder een **openbaar en ministerieel ambtenaar**.

Daarom mag hij niet weigeren om in te gaan op een verzoek tot tussenkomst. De gerechtsdeurwaarder handelt dus nooit op eigen initiatief, maar steeds op vraag van iemand die hem een formele opdracht heeft gegeven. Bij elke opdracht die hij uitvoert, moet hij verschillende wettelijke voorschriften navolgen. Hij kan zich voor zijn tussenkomst laten betalen, zodat zijn kosten gedeeltelijk of volledig gedekt worden.

Als **beoefenaar van een vrij beroep** handelt de gerechtsdeurwaarder onafhankelijk en onpartijdig. Daarbij stelt hij zijn professionele kennis ten dienste van eender wie. Het houdt ook in dat de gerechtsdeurwaarder van de overheid noch een loon, noch een vaste vergoeding of enige accommodatie ontvangt. Hij moet dus zelf voor alles instaan.

De tussenkomsten van de gerechtsdeurwaarder kunnen onderverdeeld worden in twee grote groepen: de **zogenaamde "buitengerechtelijke"** (mannelijke invordering van schulden, vaststelling) en **"gerechtelijke"** (betekening, uitvoering van een beslissing) **tussenkomsten**. Bij zijn tussenkomsten is het steeds de taak van de gerechtsdeurwaarder om u de noodzakelijke informatie te geven over de wijze waarop u in rechte kan handelen en om een antwoord te geven op uw vragen over zijn tussenkomst. Of u zelf beroep op hem doet of het voorwerp van zijn tussenkomst bent, maakt geen verschil uit.

In elk gerechtelijk arrondissement bestaat er een **kamer** waarin alle gerechtsdeurwaarders **van het arrondissement** zetelen. De belangrijkste taken van de kamer zijn orde en tucht onder de gerechtsdeurwaarders van het arrondissement te handhaven, de toepassing van de hen betreffende wetten en verordeningen te verzekeren en de geschillen die tussen gerechtsdeurwaarders kunnen rijzen, bij te leggen.

Er bestaat ook een nationale kamer van gerechtsdeurwaarders van België en haar belangrijkste **taken** zijn:

te waken voor de eenvormigheid van de tucht en van de regels van deontologie onder de gerechtsdeurwaarders,

de belangen van haar leden te verdedigen en

en hen te vertegenwoordigen.

Op de website van [de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders](#) vindt u meer informatie.

Andere

De rechters en de parketmagistraten worden door verschillende administratieve en juridische medewerkers bijgestaan: griffiers, referendarissen, parketjuristen, parketsecretarissen en administratief personeel.

De rechter wordt tijdens elke zitting bijgestaan door een **griffier**. De griffier bereidt de taken van de rechter voor, door bijvoorbeeld door het dossier voor de zitting samen te stellen. Tijdens de zitting noteert de griffier het verloop van de zitting en de gesprekken en zorgt ervoor dat alle documenten rechtsgeldig worden opgesteld. Hij verzorgt en coördineert ook de administratieve en boekhoudkundige taken van de griffie. Elke rechtbank heeft een griffie, die onder de leiding staat van een hoofdgriffier. Naargelang de omvang van de rechtbank werken er één of meer griffiers. Zij worden op hun beurt bijgestaan door administratief personeel.

Referendarissen zijn juristen die in de rechtbanken en hoven de rechter bijstaan bij het uitwerken van de vonnissen. Onder de verantwoordelijkheid en volgens de instructies van één of meer magistraten worden zij betrokken bij de behandeling van gerechtelijke dossiers. Ze bestuderen de dossiers, onderzoeken de juridische vraagstukken en maken ontwerpen van vonnissen op.

De magistraten van het openbaar ministerie kunnen voor de juridische voorbereiding van hun dossiers een beroep doen op juristen. **Bij het openbaar ministerie worden zij "parketjuristen" genoemd**. Onder de verantwoordelijkheid en volgens de instructies van één of meer parketmagistraten doen de parketjuristen onder meer juridisch onderzoekswerk, beheren ze opsporingsonderzoeken, of bereiden ze de juridische aspecten van vorderingen en dagvaarding voor.

Elk parket heeft een parketsecretariaat onder leiding van een hoofdsecretaris. De parketsecretarissen staan de parketmagistraten onder meer bij inzake documentatie- en onderzoekswerk en bij het samenstellen van de dossiers. Ze houden de documenten en registers van het parket bij, bewaren het archief en dergelijke. De omvang van het parket bepaalt het aantal parketsecretarissen. Zij worden op hun beurt bijgestaan door administratief personeel.

In de griffies en de parketsecretariaten werken veel administratieve krachten. **Het administratief personeel staat in voor het administratief beheer van de toegewezen dossiers en de invoer van data in de gegevensbestanden**. De administratieve krachten verzorgen de briefwisseling en het klasement en staan mee in voor het onthaal in de griffie of in het parket.

U vindt meer informatie over deze beroepen in [dit document](#) (377 KB) .

Organisaties die gratis juridisch advies verlenen

Elke burger kan **een gratis eerste juridisch advies** krijgen van juridische specialisten. Het gaat om **juridische eerstelijnsbijstand** :

praktische inlichtingen,

juridische informatie,

een eerste juridisch advies of

een doorverwijzing naar een gespecialiseerde dienst.

De zaak wordt niet onmiddellijk geregeld, maar het gaat om een **eerste oriëntatie**. In de justitiepaleizen, gerechtshoven, vrederegerechten, justitiehuizen, bepaalde gemeentelijke diensten, de meeste OCMW's en bij verscheidene vzw's met een juridische dienst wordt juridisch spreekuur gehouden.

Meer informatie vindt u op de onlinebrochure: [Een betere toegang tot justitie](#).

Juridische gegevensbanken

Op de [website van de Federale Overheidsdienst Justitie](#) (ministerie van Justitie).

Laatste update: 28/07/2022

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken lidstaten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. De Europese Commissie aanvaardt geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid met betrekking tot informatie of gegevens in dit document. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.